

हिमसंस्कृतवार्ताः

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

himsanskritvartah
e-Sanskritnewspaper

नवा प्रेरणा नवोत्साहः

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

1

04.03.2024 सोमवासरः वि.सं. २०८० फाल्गुणकृष्णपक्षः नवमी फाल्गुण २१ प्रविष्टांशः

Website- www.himsanskritam.com Email-himsanskrit@gmail.com

■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-3 ■ अङ्क-132

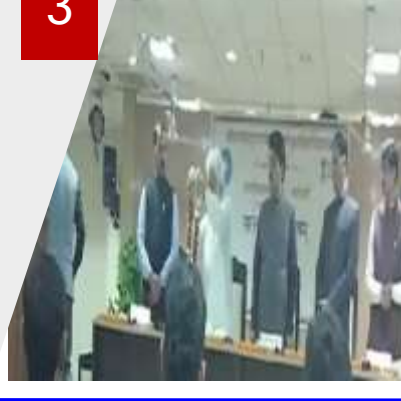
2

हिमाचले राजनैतिकगतिरोधः वीरभद्रसमूहस्य द्वयोः विधायकयोः सुरक्षा वर्धिता,

3

संस्कृतमानकसंस्कृतमिति विषये एकदिवसीया कार्यशाला सम्पन्ना

4

अभिषिक्तरावणस्य विवाहः, मेघनादस्य च जन्म।

प्रमुखाः वार्ताः

शाहबाजशरीफः पाकिस्तानस्य अग्रिमः प्रधानमन्त्री भविष्यति

पाकिस्तानमुस्लिमलीग-नवाजपक्षस्य नेता शाहबाजशरीफः पाकिस्तानस्य २४तमः प्रधानमन्त्री भविष्यति। राष्ट्रियसभायां शाहबाजशरीफमहोदयेन २०१ मतं प्राप्तम्, इमरानखानस्य पाकिस्तानतहरीक-ए-इन्साफ-पक्षस्य निर्वाचकः उमर-अयूबखानः केवलं ९२ मतं संग्रहीतुं शक्नोति स्म महत् कोलाहलस्य मध्ये एतत् मतदानं जातम्। पाकिस्तान तहरीक-ए-इन्साफ-पक्षस्य समर्थनं कुर्वन्तः सांसदाः इमरानखानस्य मुक्तिं आग्रहं कुर्वन्तः उद्घोषम् उत्पादितवन्तः। सः आरोपितवान् यत् शाहबाजशरीफः सत्तां प्राप्तुं निर्वाचने भ्रष्टाचारम् अकरोत्।

पाकिस्ताने सद्यः सम्पन्नस्य सामान्यनिर्वाचनस्य मध्ये बृहत्पेण मतदानस्य भ्रष्टाचारस्य आरोपाः अभवन्। पाकिस्तान तहरीक-ए-इन्साफ-पक्षस्य आरोपः अस्ति यत् तस्य निर्वाचकाः सर्वाधिकं मतं प्राप्तवन्तः अपि पाकिस्तानमुस्लिमलीग-नवाज-पाकिस्तान-पीपुल्स-दलयोः अनेके उम्मीदवाराः विजेतारः घोषिताः।

सुभाषितम्

कर्मफल-यदाचरितं कल्याणि!

शुभं वा यदि वाऽशुभम्।

तदेव लभते भद्रे!

कर्ता कर्मजमात्मनः ॥

भावार्थ- मनुष्य जैसा भी कर्म करता है, वह चाहे अच्छा या बुरा हो, उसे वैसा ही फल मिलता है। कर्ता को अपने कर्म का फल अवश्य भोगना पड़ता है।

प्रतीकसाठवे मुम्बई

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्

जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र. पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

केन्द्रीयमन्त्रिपरिषदः सभायां विकसित-भारतस्य २०४७ तमस्य वर्षस्य दृष्टिपत्रस्य आगामिपञ्चवर्षस्य कार्ययोजनायाः विषये चर्चा

नवदिल्लीनगरे केन्द्रीयमन्त्रिपरिषदः सभा प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः अध्यक्षतायां सम्पन्ना। सभायां २०४७ वर्षपर्यन्तं भारतस्य विकासाय दृष्टिपत्रस्य, आगामिपञ्चवर्षस्य कार्ययोजनायाः च विस्तरेण चर्चा कृता। सूत्रानुसारं मे मासे नूतनसर्वकारस्य निर्माणस्य तत्क्षणात् परं शतदिनानां कार्ययोजना का भवितुमर्हति इति अपि सभायां चर्चा अभवत्।

विकसितभारतस्य योजना २ वर्षाणाम् अधिकायाः सज्जतायाः परिणामः अस्ति। अस्य कृते सर्वैः मन्त्रालयैः, राज्यसर्वकारैः, शैक्षणिकसंस्थाभिः, औद्योगिकसंस्थाभिः, विद्वत्समाजैः, वैज्ञानिकसंस्थाभिः च सह विस्तृतपरामर्शाः कृताः, युवानां कृते परामर्शाः अपि गृहीताः। तदतिरिक्तं द्विसहस्राणि सप्तशताधिकानि सभाः, कार्यशालाः, गोष्ठयः च आयोजिताः। २० लक्षाधिकानां युवानां परामर्शाः सर्वकारेण प्राप्ताः।

विकसितभारतस्य घोषणापत्रे राष्ट्रियदृष्टेः, आकांक्षाणां, लक्ष्याणां, कार्ययोजनानां च स्पष्टरूपरेखा प्रस्तुता भवति।

अस्मिन् आर्थिकवृद्धिः, स्थायिविकासलक्ष्याणि, जीवनस्य गुणवत्ता, व्यापारस्य सुगमता, आधारभूतसंरचना, समाजकल्याणं चेत्यादिनि क्षेत्राणि सन्ति। सभायां बहवः केन्द्रीयमन्त्रिणः उपस्थिताः आसन्। अस्मिन् वर्षे एप्रिल-मे-मासेषु लोकसभानिर्वाचनं दृष्ट्वा सभा वर्तमानसर्वकारस्य मन्त्रिपरिषदः अन्तिमसमागमः भवितुम् अर्हति।

विधानसभायाः सुरक्षायैः अधिकारीपरिषदः सङ्घटनम् आईजी संतोषपटियालः अध्यक्षः नियुक्तः

हिमसंस्कृतवार्ताः- शिमला।

राज्यसभायाः सुरक्षाव्यवस्थाभिः सह सम्बद्धानां सर्वेषां पक्षानाम् विचारार्थं डीजीपी शीर्षपुलिसपदाधिकारिणां अधिकारीपरिषदः सङ्घटनं कृतवान् अस्ति। महानिरीक्षकः प्रज्ञता (आईजी इन्टेलिजेन्स) संतोषपटियालः अधिकारीपरिषदः अध्यक्षः नियुक्तः अस्ति। अस्य त्रयः सदस्याः भविष्यन्ति। अस्य अधिकारीपरिषदः कांगडगायाः एसपी शालिनी अग्रिहोत्री, शिमलायाः एसपी संजयगांधी एसपी-सीआईडी भूपिंदरसिंहनेगी च सदस्याः भविष्यन्ति। अधिकारीपरिषदा विधानसभायाः सुरक्षासम्बद्धेषु सर्वेषु पक्षेषु विचारः करणीयः भविष्यति तथा च १० मार्चपर्यन्तं डीजीपी संजयकुण्ड इत्यस्मै स्वप्रतिवेदनं दातव्यं भविष्यति। तस्य प्रतिवेदनस्य आधारेण सभायाः

सुरक्षा अधिका सुदृढाः भविष्यति। सभापतिः कुलदीपसिंहपठानिया विधानसभायाः सुरक्षायाः भग्नस्य कारणात् दुःखितः आसीत्।

शिमलानगरे आयोजितस्य हिमाचलप्रदेशविधानसभायाः बजटसत्रस्य गतद्वये सत्रे सत्ताधारीपक्षस्य विपक्षस्य च मध्ये बहु कोलाहलः अभवत्। विधानसभायां विपक्षपक्षेण कृतस्य कोलाहलस्य अनन्तरं निलम्बितान् भाजपासदस्यान् सदनात् बहिः निष्कासयन् विधानसभासभापतिः कुलदीपसिंहपठानिया सुरक्षाव्यवस्थायां चूकं दृष्ट्वा अत्यन्तं दुःखितः अभवत्। १ मार्च दिनाङ्के विधानसभासचिवालये सुरक्षासम्बद्धे समीक्षासभायां सः अवदत् यत् भविष्ये एतत् पुनः न कर्तव्यं, सभायाः सुरक्षा-व्यवस्था सुदृढा कर्तव्या इति।

सभायाः सुरक्षा-व्यवस्था सुदृढा भविष्यति

विधानसभा अध्यक्षः कुलदीपसिंह पठानिया अधिकारिभ्यः अवदत् यत् लोकसभा, विधानसभा च संसदव्यवस्थायाः सर्वोच्चसंस्थाः सन्ति, सुरक्षां प्रदातुं यस्मै अस्माकं प्राथमिकता भवितुमर्हति। अधिवेशनकाले सुरक्षायाः अभावस्य विषये विधानसभाध्यक्षः अवदत् यत् भविष्ये पुनः पुनः न कर्तव्यः, सभायाः सुरक्षा-व्यवस्था सुदृढा कर्तव्या इति।

अल्पसंख्यककार्यमन्त्री स्मृति ईरानी वर्ष २०२४ कृते हजमार्गदर्शिकाः अधिसूचितवती

अल्पसंख्यककार्याणां मन्त्री स्मृति ईरानी इत्यनया नवदिल्लीनगरे हजमार्गदर्शिकाः प्रकाशिताः, हजसुविधा मोबाईल एप् च प्रारम्भः कृतः। अस्मिन् अवसरे सा अवदत् यत् राष्ट्रियलोकतान्त्रिकगठबन्धनस्य - एनडीए-सर्वकारस्य मन्त्रालयैः व्यवस्थितरूपेण सुलभतया च हजयात्रायाः कृते बहवः प्रयासाः कृताः। सा अवदत् यत् गतवर्षे मेहरम विना चतुर्सहस्राधिकाः महिलाः हजार्थं गताः। अस्मिन् वर्षे च पञ्चसहस्राधिकाः महिलाः मेहरम विना हजार्थं आवेदनं कृतवत्यः।

इरानीमहोदया उक्तवती यत् केन्द्रसर्वकारः हजयात्रायाः अनुभवस्य उन्नयनार्थं यथाशक्ति प्रयतते। सा अवदत् यत् हजसुविधा मोबाईल एप् प्राधिकारिभिः सह सम्पर्कं स्थापयितुं सुविधां करिष्यति तथा च समीपस्थस्वास्थ्यकेन्द्राणां स्थानं ज्ञातुं अपि सहायकं भविष्यति।

फ्रान्सदेशः विश्वस्य प्रथमः देशः भवितुम् अर्हति यः गर्भपातं संवैधानिकाधिकारस्य स्थितिं ददाति फ्रान्सदेशः

विश्वस्य प्रथमः देशः भवितुम् अर्हति यः गर्भपातं संवैधानिकाधिकारस्य स्थितिं ददाति। अस्य कृते राष्ट्रपतिः इमैनुएल मेक्रोन् ह्यः संसदस्य द्वयोः सदस्योः विशेषसत्रं आहूतवान् अस्ति। यदि सांसदाः अस्य प्रस्तावस्य पक्षे मतदानं कुर्वन्ति तर्हि महिलानां गर्भपातस्य स्वतन्त्रता भविष्यति। मेक्रोन् महोदयः अवदत् यत् सः महिलानां गर्भपातस्य संवैधानिकं अधिकारं दास्यामि इति प्रतिज्ञां कृतवान्।

हिमाचले राजनैतिकगतिरोधः वीरभद्रसमूहस्य द्वयोः विधायकयोः सुरक्षा वर्धिता, अग्रिहोत्री प्रतिभासिंहं प्रत्यययितुं होली लॉजं प्राप्तवान्

हिमसंस्कृतवार्ता- शिमला।

वीरभद्रसमूहस्य विधायकद्वयस्य नन्दलालस्य मोहनलालब्राक्टावर्यस्य च सुखसर्वकारेण सुरक्षा वर्धिता अस्ति। द्वयोः कृते चत्वारि-प्लस सुरक्षा दत्ता अस्ति, येषु एकः मुख्यारक्षकः (हवालदार), चत्वारः आरक्षकाः (कांस्टेबल) च भविष्यन्ति। नन्दलालः सप्तमवित्त-आयोगस्य अध्यक्षः, मोहनलालब्राक्टा च मुख्यसंसदीयसचिवः अस्ति। सर्वकारस्य पतनस्य प्रथमप्रयासे असफलतायाः भाजपायाः अग्रे किमपि पदं न भवतु इति सर्वकारेण एतत् पदं स्वीकृतम्। एतयोः विधायकयोः सुरक्षावर्धनार्थं सहमतिः अभवत्।

अपरपक्षे मन्त्रिमण्डलसभायाः अनन्तरं उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्रिहोत्री क्षतिनियन्त्रणं कर्तुं काङ्ग्रेसराज्याध्यक्षा प्रतिभासिंहायाः निवासस्थाने होलीलॉज इत्यत्र मेलितुं गतः। वस्तुतः प्रतिभासिंह अपि निरन्तरं एतादृशानि वक्तव्यानि ददाति, येन सर्वकारस्य समस्याः वर्धन्ते, विपक्षस्य च अस्त्रं भवन्ति। अपरपक्षे मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखं प्रति अप्रसन्नतां प्रकटयन् लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः नवीदिल्लीनगरे केन्द्रीयभाजपानेतृभिः सह मिलति इति कथ्यते।

विद्रोहीभाषां वदतः विक्रमादित्यसिंहस्य अग्रिमस्थाने अपि सर्वेषां दृष्टिः वर्तते। शनिवासरे मन्त्रिमण्डलसभायाः अनन्तरं तत्क्षणमेव सुखसर्वकारस्य विश्वसिद्धी मन्त्रिद्वयं जगतसिंहनेगी, यादविन्द्रगोमा च चण्डीगढं प्रति प्रस्थितौ। तौ किमर्थं गतवन्तौ इति अद्यापि न प्रकाशितम्। सुखसमीपस्थमन्त्री हर्षवर्धनः चौहानः चण्डीगढे एव अस्ति। अतः परं राजनैतिक-अशान्तिः अस्ति। सूत्रानुसारं राज्यमन्त्रिमण्डलसभायाः अनन्तरं मुख्यमन्त्रिणः मन्त्रिभिः सह पृथक् समागमः अभवत्, तदनन्तरं एव मन्त्रिद्वयं चण्डीगढं गतवन्तौ।

कांगड़ा-जनपदस्य काङ्ग्रेसविधायकः भवानी पठानिया- महोदयाय मन्त्रिमण्डल-तुल्यं पदम्

काङ्गड़ामण्डलस्य फतेहपुरविधानसभाक्षेत्रस्य काङ्ग्रेसविधायकः भवानीसिंहपठानियायाः कृते शनिवासरे सर्वकारेण मन्त्रिमण्डलमन्त्रीपदं दत्तम्। सः राज्यनियोजनमण्डलस्य उपाध्यक्षः कृतः। भवानीसिंह पठानिया वीरभद्रसमूहस्य प्रख्यातनेता, मन्त्री च सुजानसिंहपठानिया इत्यस्य पुत्रः अस्ति। भवानी इत्यस्य उभयसमूहेन सह समन्वयः अस्ति। ज्ञातव्यं यत् वीरभद्रसमूहस्य अन्यः नेता नन्दलालः एकदिनपूर्वं मन्त्रिमण्डलमन्त्रीपदं दत्त्वा सप्तमवित्त-आयोगस्य अध्यक्षः कृतः। विधायकान् सर्वकारे स्थानं दत्त्वा तेषां पक्षे प्रभावं कर्तुं प्रयत्नाः क्रियन्ते।

क्षतिनियन्त्रणार्थम् अधिकाः राज्याभिषेकाः भवितुम् अर्हन्ति

क्षतिनियन्त्रणाय सुखसर्वकारः अधिकाधिकजनानाम् अभिषेकस्य सज्जतां कुर्वन् अस्ति। द्वादशाधिकेषु निगम-मण्डलेषु स्वायत्तसंस्थासु च अनेके अध्यक्षः उपाध्यक्षः च नियुक्ताः भवेयुः। एतदर्थं असन्तुष्टाणां, पदार्थिनां च सूची निर्मायते। अस्मिन् सूचौ चतुर्णां विधायकानां नामानि समाविष्टानि सन्ति। एते त्रयः काङ्गड़ा, हमीरपुरं, मण्डी इति संसदीयनिर्वाचनक्षेत्रेभ्यः सन्ति।

विद्रोहिणः पश्चात्तापं कुर्वन्ति, मया सह सम्पर्कं साधयन्ति- सुख

मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखः मीडियासह वार्तालापं कुर्वन् अवदत् यत् ८० प्रतिशतं विधायकाः एकत्र सन्ति। शेषेषु २० प्रतिशतेषु केवलं लघुविषयेषु किञ्चित् असन्तुष्टाः दृश्यन्ते। विषयान् स्पष्टीकर्तुं मम दायित्वम् अस्ति। एतदर्थं सः सर्वैः सह चर्चां कुर्वन् अस्ति। पारमतदानस्य कारणेन भाजपायाः मनोबलं वर्धितम् अस्ति, परन्तु पुनः एषा स्थितिः न भविष्यति। विद्रोहिणः पश्चात्तापं कुर्वन्ति, ते मया सह सम्पर्कं साधयन्ति।

हिमाचले अटल आदर्श योजना स्थगिता, "राजीव गांधी डे-बोर्डिंग स्कूल" इत्यस्याः नूतनायाः योजनायाः आरम्भः

हिमसंस्कृतवार्ता- प्रवीणकुमारः सिरमौरः

हिमाचले अटल आदर्शविद्यालयत्रयस्य कार्यं लम्बितम् अस्ति, यत् वर्तमानसर्वकारस्य कार्यकाले सम्पन्नं भविष्यति। पूर्वभाजपासर्वकारेण २०१८-१९ वर्षस्य बजटे राज्ये १० अटल आदर्शविद्यालयाः उद्घाटयितुं घोषितम् आसीत्। यत्र २०१९-२० तमस्य वर्षस्य बजटे १५ नवीनाः अटल आदर्शविद्यालयाः घोषिताः आसन्। एवं प्रत्येकस्मिन् विधानसभाक्षेत्रे अटल आदर्शविद्यालयस्य निर्माणं लक्ष्यम् आसीत्। एतेषु अटल आदर्शविद्यालयस्य स्थापनायाः सूचना केवलं २८ स्थानेषु एव निर्गतवती। पूर्वसर्वकारः पञ्चवर्षीयकार्यकाले एतेषां अटल आदर्शविद्यालयानाम् निर्माणार्थं भूमिं प्राप्तुं न शक्तवान्। केवलं ११ स्थानानि एव चयनितानि आसन्। परन्तु पूर्वसर्वकारेण केवलं ३ अटल आदर्शविद्यालयेषु कार्यं आरब्धम्, येषु अद्यापि एकमपि कार्यं सम्पन्नं न जातम्। धर्मपुरविधानसभाक्षेत्रे ४३.५७ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन निर्मितस्य अटल आदर्शविद्यालयस्य कृते ४० कोटिरूप्यकाणां राशिः प्रदत्ता अस्ति। तथैव नाचनविधानसभाक्षेत्रे २० कोटिरूप्यकाणि मुक्ताः सन्ति।

तस्मिन् एव काले कुटलहरविधानसभाक्षेत्रस्य कृते १० कोटिरूप्यकाणि प्रदत्तानि सन्ति। शेषधनस्य व्यवस्थां कृत्वा एतानि विद्यालयानि शीघ्रमेव कार्यरताः

भविष्यन्ति। राज्यसर्वकारेण निर्णयः कृतः यत् केवलं तानि एव अटल आदर्शविद्यालयानि निर्मायन्ते ये निर्माणाधीनाः सन्ति।

राज्यसर्वकारस्य पार्श्वे धनस्य अभावः अस्ति, पुरातनाः योजनाः निरन्तरं कर्तुं न शक्यन्ते। वर्तमानसर्वकारेण नूतना योजना राजीवगांधीदिवसस्य आवासीयविद्यालयस्य उद्घाटनस्य विषये चर्चा कृता अस्ति, यस्याः कार्यमपि प्रारब्धम् अस्ति। योजनायाः कृते ३०० कोटिरूप्यकाणां बजटप्रावधानं कृतम् अस्ति। अस्मिन् बालकानां परिवहनार्थं परिवहनस्य सुविधा प्रदत्ता भविष्यति। तरणकुण्डानि अपि निर्मिताः भविष्यन्ति। राज्ये २२ स्थानेषु विद्यालयनिर्माणार्थं सरकारीभूमिः प्राप्ता अस्ति।

जनहिताय मौनं स्थास्यति भाजपा, सर्वकारस्य विरुद्धं संघर्षं सतत् भविष्यति - जयरामठाकुरः

हिमसंस्कृतवार्ता- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

विपक्षनेता जयरामठाकुरः अवदत् यत् न केवलं भारतीयाः अपितु समग्रं विश्वं इच्छति यत् प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी तृतीयवारं भारतस्य प्रधानमन्त्री भवेत्। जगतः प्रत्येकं कोणात् जनाः तस्य समर्थने स्थिताः सन्ति। तस्य नेतृत्वे भारतेन विकासस्य ऐतिहासिककथा लिखिता, अतः एव प्रत्येकः भारतीयः इच्छति यत् प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी पुनः देशस्य प्रधानमन्त्री भवेत्। यदा प्रत्येकः कार्यकर्ता पूर्णबलेन भूमौ कार्यं करिष्यति तदा एव एतत् लक्ष्यं सुलभतया सिद्धं भविष्यति। जयरामठाकुरः अवदत् यत् मतदानस्तरस्य कार्यकर्तारः यथा यथा पूर्णतया कार्यं करिष्यन्ति तथा भाजपायाः विजयः बृहत् भविष्यति। जयरामठाकुरः अवदत् यत् हिमाचलप्रदेशस्य जनानां हितस्य विषये भाजपा कदापि मौनं न स्थास्यति। राज्यसर्वकारस्य असफलतानां विरुद्धं निरन्तरं युद्धं करिष्यति।

जयराम ठाकुरः अवदत् यत् अस्मिन् लोकसभानिर्वाचने भाजपादलेन हिमाचलप्रदेशस्य प्रत्येकं मतदानतः अग्रतां प्राप्तुं लक्ष्यं निर्धारितमस्ति। अस्य लक्ष्यस्य प्राप्तौ मतदानस्तरीयकार्यकर्तृणां सर्वाधिकं योगदानम् भवति। केनापि प्रकारेण जनानां असुविधायै तेषां ध्यानं केन्द्रसर्वकारस्य योजनानां विषये ज्ञानं, तेषां लाभः सर्वेभ्यः सुलभतया उपलभ्यते इति सुनिश्चितं करणीयम्। सः अवदत् यत् कार्यकर्तृणां उत्साहेन अस्मिन् समये भाजपा सर्वेभ्यः मतदानकेन्द्रेभ्यः प्रधानमन्त्रिणं स्वस्य आशीर्वादं दास्यति इति अस्माकं विश्वासः अस्ति।

विपक्षस्य नेता जयरामठाकुरः अवदत् यत् अस्मिन् समये लोकसभानिर्वाचने काङ्ग्रेसनेतृत्वेन इंडियागठबन्धने गतवारस्य अपेक्षया न्यूनानि आसनानि प्राप्नुयुः। यतः तेषां गठबन्धनस्य कार्यसूचौ कुत्रापि भारतस्य विकासस्य दृष्टिः नास्ति। तेषां कार्यसूचौ स्वस्य लाभं विहाय किमपि नास्ति। अत एव भाजपायाः १९५ प्रत्याशिनः स्थापिताः, अद्यापि काङ्ग्रेस-इंडियागठबन्धनयोः मध्ये आसनवितरणस्य युद्धं प्रचलति। जयराम ठाकुरः अवदत् यत् अस्मिन् समये एनडीए गठबन्धनेन चतुःशताधिकानि आसनानि प्राप्यन्ते, देशस्य जनाः विपक्षदलानां विकासविरोधिनां कार्यसूचनाकारणात् पूर्णतया अङ्गीकुर्वन्ति। शिमला नगरसभा निर्वाचनक्षेत्रस्य त्रिदेवपञ्च परमेश्वरसम्मेलने विपक्षनेता वदन् आसीत्।

पोलियो- अभियानम्- स्वास्थ्यमन्त्री पोलियो- सूच्यौषाभियानं प्रारभत्

हिमसंस्कृतवार्ता- शिमला। स्वास्थ्यमन्त्री डा. (कर्मलः) धनीरामशाण्डिलः पोलियो दिवसस्य अवसरे बालकान् पोलियो मात्रां प्रदातुं पोलियो-सूच्यौषाभियानस्य उद्घाटनं कृतवान्। भारतं पोलियो-मुक्तं कर्तुं देशस्य स्वास्थ्य-चिकित्सा- कर्मचारिभिः क्रियमाणानां प्रयत्नानाम् प्रशंसाम् कुर्वन् सः अवदत् यत् अद्य राज्यस्य १०,९६३ दलैः ५,८७० केन्द्रेषु ५,९०,६०० बालकानां कृते पोलियो-मात्राः प्रदत्ताः भविष्यन्ति। सः अवदत् यत् भारतं २०१४ तमे वर्षे पोलियो मुक्तदेशः इति घोषितः, परन्तु अस्माकं समीपस्थेषु देशेषु पोलियो- प्रकरणानाम् कारणात् प्रत्येकं बालकं नियमितान्तरेण पोलियो-टीकाप्रदानं महत्त्वपूर्णम् अस्ति। सः अवदत् यत् अस्मिन् अभियाने प्रत्येकं बालकं आच्छादयितुं

तेषां द्वारस्य समीपे विविधानि पोलियो टीकाकरणकेन्द्राणि उद्घाटितानि सन्ति। एतस्य अतिरिक्तं बसस्थानकेषु, मण्डलसीमासु, पर्यटनस्थलेषु अन्येषु महत्त्वपूर्णेषु सार्वजनिकस्थानेषु अपि पोलियो-मात्रायां प्रशासिताः भविष्यन्ति। टीकाकरण-अभियानस्य बहिः अवशिष्टानां बालकानां कृते पोलियो-मात्रां प्रदातुं अपि सर्वकारः द्वारे द्वारे अभियानं आरभेत्।

स्वास्थ्यमन्त्री उक्तवान् यत् हिमपातस्य, शीततरङ्गस्य च कारणात् लाहौल-स्पीतिं, किन्नौरं, चम्बामण्डलस्य पाङ्गीम् इत्यादीन् विहाय सम्पूर्णे राज्ये पोलियो- टीकाकरण-अभियानं प्रचलति। एतेषु क्षेत्रेषु २०२४ तमस्य वर्षस्य अप्रैल-मासस्य ७ दिनाङ्के पोलियो-मात्राः प्रदत्ताः भविष्यन्ति।

श्रीलालबहादुरशास्त्री राष्ट्रीय (केन्द्रीय) संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य स्वर्णजयंती सभागारे सम्पन्ना संस्कृतमानकसंस्कृतमिति विषये एकदिवसीया कार्यशाला

हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ. अमनदीपशर्मा। श्रीलालबहादुरशास्त्री राष्ट्रीय (केन्द्रीय) संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य स्वर्णजयन्तीसभागारे सरलमानकसंस्कृतम् इति विषयमधिकृत्य एकदिवसीयायाः कार्यशालायाः समापनं मार्चमासस्य 02 दिनांके शनिवासरे अभवत्। कार्यशालायाः शुभारम्भासरे अतिथिषु केन्द्रीय- संस्कृत- विश्वविद्यालयतः जयपुरपरिसरात् प्रो. वाई. एस. रमेशवर्यः सारस्वतातिथिरूपेण, संस्कृत-संवर्धन- प्रतिष्ठानतः प्रो. चांदकिरणसलूजाः मुख्यातिथिरूपेण, श्रीलालबहादुरशास्त्री- संस्कृतविश्वविद्यालयस्य कुलपतिः अध्यक्षरूपेण, विशिष्टातिथिरूपेण डॉ. रघुवीरशर्मवर्यः डॉ. देवकीनन्दनशर्मवर्यः, सम्मानितरूपेण डॉ. गणेश टी. पण्डितवर्यः च उपस्थिताः आसन्। अतिथिभिः मातुः सरस्वत्याः पूजनं कृत्वा स्व-

स्वविषयाणां प्रतिपादनं कृतम्। डॉ. दिनेशयादववर्येण स्वागतसम्बोधनम्, प्रास्ताविकं च प्रस्तुतम्। प्रो. सलुजावर्येण उक्तं यत् विश्वे सर्वत्र संस्कृतभाषायाः प्रचारं प्रयोगञ्च च कर्तुं वर्तमानसन्दर्भे सरलमानकसंस्कृतस्य आवश्यकता अस्ति, तेनोक्तं यत् मानकं नाम भाषायाः समानरूपता भवेत्, नवशिक्षानीतिः उद्भूता। तत्रैव प्रो. रमेशवर्येण सरलवाक्यैः प्रतिपादितं यत् सहजतया अस्माकं सामान्यव्यवहारे यस्याः भाषायाः प्रयोगः भवेत् सैव भाषा सरलमानकरूपेण ग्राह्या भवेत्। प्रतिदिनं क्रियमाणेषु कार्येषु संस्कृतभाषायाः प्रयोगविषये अस्माकं चिन्तनं भवेत्। गणेशपण्डितवर्यः अत्यन्तं कुशलतया सरलमानकसंस्कृतस्य स्वरूपं प्रकटितवान्। पुनः प्रो वाई एस रमेशः संस्कृतस्य विविधरूपाणि दर्शितवान्। डॉ. देवकीनन्दनः सरलसंस्कृताय प्रेरितवान्। कार्यक्रमस्य सहसंयोजकेन डॉ. परमेशेन कार्यक्रमस्य साफल्याय सर्वेषां धन्यवादः प्रकटितः, अस्मिन् कार्ये संलग्नाः डॉ. हिमांशुशेखरत्रिपाठी, डॉ. सौरव, डॉ. मीनाक्षी, डॉ. तरुणा अवस्थी, डॉ. रमेशः, डॉ. ब्रजमोहनः, डॉ. जीवन भट्टराई, डॉ. होमेश- जीवनाजोशी, ज्ञानचन्द्रसदृशानां सर्वेषां धन्यवादः कृतः। विश्वविद्यालयस्य कुलपतिः प्रो. मुरलीमनोहरपाठकः संस्कृतस्य महिमवर्णनं कृतवान्। अन्ते दिनेशवर्यः समेषां पुनः धन्यवादम् प्रकटितवान्, येन देहल्याः संस्कृतशिक्षकाः सरलमानकसंस्कृतमधिकृत्य कार्यशालायां भागं ग्रहीतुम् आयाताः। ध्यातव्यमस्ति यत् विश्वविद्यालयानां संस्कृतशिक्षकाः छात्राः सोत्साहेन भागं गृहीतवन्तः तथा च स्व-स्वकार्यक्षेत्रे सरलमानकसंस्कृतम् स्वीकर्तुं प्रतिज्ञां कृतवन्तः। सर्वेभ्यः प्रमाणपत्रसमर्पणपुरस्सरं कार्यक्रमः संपन्नतां गतः। उद्घाटनसत्रस्य संचालनं डॉ परमेशकुमारशर्मा, समापनस्य संचालनं तरुणा अवस्थी च कृतवन्तः। अन्यसत्राणाम् संयोजनं मीनाक्षी, परमेशः, हिमाशुः च कृतवन्तः।

यन्मयि आत्मनि शान्तिदं प्रेमदं,
तत्सुखम् अभूः हि त्वम्
(Sanskrit Version lyrics of Hindi
film song-
जो मेरी रूह को चैन दे प्यार दे व
खुशी वन गये हो तुम")

यन्मयि आत्मनि शान्तिदं प्रेमदं,
तत्सुखम् अभूः हि त्वं
जीवनम् अभूः हि त्वं,
जीवनम् अभूः हि त्वम् M
यन्मयि आत्मनि शान्तिदं प्रेमदं,
तत्सुखम् अभूः हि त्वं
जीवनम् अभूः हि त्वं,
जीवनम् अभूः हि त्वम् F- (००)
कायतः प्राणं हि, आन्तिके आगता
नेत्रेभ्यः त्वं हृदि ममाप्ताऽसि हे
कायतः प्राणं हि, आन्तिके आगता
नेत्रेभ्यः त्वं हृदि ममाप्ताऽसि हे M
यत्स्मितातन्द्रायाः स्याद्वि लिप्सा मे हि
सा अभूः हि त्वम्
जीवनम् अभूः हि त्वं,
जीवनम् अभूः हि त्वम् - (०१)
(सम्पूर्णमुखपदावृत्तिरस्तु पुनरेकवारं
महिलागायिकया)
सर्वतो हि यं मे, गोपितास्मि अहम्
एकान्ते यं च हे अगुञ्जं ह्यहम्
सर्वतो हि यं मे, गोपितास्मि अहम्
एकान्ते यं च हे अगुञ्जं ह्यहम्
निर्जने यत्कदा आलिखं हि मुदा
तद्गीतम् अभूः हि त्वम्
जीवनम् अभूः हि त्वं,
जीवनम् अभूः हि त्वम् F
यन्मयि आत्मनि शान्तिदं प्रेमदं
तत्सुखम् अभूः हि त्वं M
जीवनम् अभूः हि त्वं F
जीवनम् अभूः हि त्वं M
जीवनम् अभूः हि त्वं F
जीवनम् अभूः हि त्वम् M -- (०२)

रचयिता - डॉ. रुरुकुमारमहापात्रः
(अध्यापकः)
राष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, तिरुपतिः

शूलिनीदेव्या मन्दिरम्
सोलनम्, हि.प्र.

बी. डी. वर्ल्ड विद्यालयस्य छात्राः कलात्मकप्रतिभाभिः परिपूर्णाः सन्ति:- सशस्त्रसीमाबल- सेनानायकः उपेन्द्रसिंहः डांगीः

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुणाल कौशिकः, मोतिहारी चन्द्रहियानगरे स्थितं बी. डी. वर्ल्ड सार्वजनिक- विद्यालयं न केवलं शिक्षायाः अपितु सांस्कृतिक- विकासाय अपि प्रमुखं केन्द्रम् अस्ति। यत्र बालकेषु सामाजिक- सांस्कृतिक- जीवनमूल्यानां प्रवर्तनं भवति, तत्र अस्य कारणात् अत्रत्याः छात्राः बहुमुखीप्रतिभायाः समृद्धाः सन्ति, ये विद्यालयपरिसरं त्यक्त्वा सर्वकारे उच्चपदं धारयन्ति। विद्यालयपरिसरं त्यक्त्वा सर्वकारे उच्चपदं धारयन्ति। उपेन्द्रसिंह डांगी बी. डी. वर्ल्ड विद्यालयस्य वार्षिकमहोत्सवस्य सांस्कृतिककार्यक्रमस्य उद्घाटनानन्तरं स्वसम्बोधने एतत् उक्तवान्। मुख्यातिथिः जिलाशिक्षाधिकारी संजीव कुमारः, निजीविद्यालयसंघस्य जिला अध्यक्षः एस. एन. सिंहः, रौशन कुमारः, अमन राजः, प्रवीण कुमारः, दत्तवान्।

अतिथिरूपेण च डॉ. अमित कुमारः, डॉ. सुबोध कुमार कछुवाहाः, डॉ. रमेश कुमारः समारोहे उपस्थिताः आसन्। कार्यक्रमस्य संचालनं गीता श्रीवास्तवः, शिवम कुमारः, सूरज कुमारः अकरोत्। समारोहस्य अध्यक्षता विद्यालयस्य निर्देशकः विकास कुमार जायसवालः, विकेक कुमारः, जगदम्बा जयसवालस्य, आरती रानी अकरोत्। सांस्कृतिक कार्यक्रमस्य प्रस्तुतिषु गणेशवन्दना, राम आङ्गे, हर-हर शम्भु, सामाजिकमाध्यम नाटकं क्रीडन्तु, मईया यशोदा, इत्यादीनि भक्तिगीतानि, राष्ट्रियगीतानि, सांस्कृतिककार्यक्रमाः च सन्ति। सर्वे उत्साहेन भागं गृहीतवन्तः। अस्मिन् अवसरे विद्यालयस्य शिक्षकाः कुणाल कौशिकः, अमन कुमारः, प्रकाश अस्थानाः, सागर पाठकः, दिलीप कुमारः, प्रमोद कुमारः, आशीष कुमारः, दिव्य प्रकाशः देवेन्द्र दूबेः, सीमा सिंह, गीता श्रीवास्तव, पूजा गुप्ता, विपुल कुमारी, पिहु गिरी, दिम्पी, प्रिया जयसवाल, आर्चना कुमारी, प्रियांशु, रागिनी, पिंकी कुमारी, हस्बुन निशा उपस्थिताः आसन्। विद्यालयस्य छात्राः रिया रानी, आदिबा, निशिका, आयुषि, काजल कुमारी, काजल चौधरी, सोनल, फैसलः, अवनीशः अविः, निखिल, इरा श्रीवास्तव, किशा कुमारी पलक गुप्ता, रिया राज, अंशिका कुमारी, अर्पणा कुमारी, खुशी, आराध्या, हीना, अनन्य, अदिति, नोमानः, प्रतिकः, अनुपमः, अभिमन्युः आदीनां प्रस्तुतयः प्रशंसनीयाः आसन्। धन्यवादपत्रं विद्यालयनिर्देशकः विकासकुमारः दत्तवान्।

संस्कृतभारती-उत्तराञ्चलस्य लालकुआ क्षेत्रे दशदिवसीय-संस्कृतसम्भाषणशिविरम् आरब्धम्

वार्ताहरः - जगदीश डाभी। गतरविवासरे संस्कृतभारती नैनीताल द्वारा लालकुआ-नगरान्तर्गत बिन्दुखत्ता-इन्द्रानगर-2 ग्रामे द-न्यू-स्कॉलर्स-एकेडमी विद्यालये दशदिवसीय-सरलसंस्कृतसम्भाषणशिविरस्य उद्घाटनम् अभवत्। शिविरोऽयं अस्मिन् क्षेत्रे ग्रामीण-परिवेशे च प्रथमवारं सञ्जायते। उद्घाटनकार्यक्रमस्य आरम्भः सरस्वती-मातुः पुरतः दीपप्रज्वलनेन जातः। ध्येयमन्त्रः प्रान्तप्रचारप्रमुखेन श्रीजगदीशचन्द्र जोशी महोदयेन कृतः। प्रास्ताविक-उद्बोधनं प्रान्तसहमन्त्री डॉ. चन्द्रप्रकाश उप्रेती महोदयेन कृतम्। महोदयेन संस्कृतभारतीति संघटनविषये तथा तस्य कार्याणां विषये सर्वेऽपि बोधिताः। विद्यालयस्य प्रधानाचार्या श्रीमती शशि जोशी महोदया संस्कृतभारत्याः धन्यवादं स्तः।

प्रकटितवती तथा सर्वेभ्यः शिविरे मनोयोगेन पठनाय प्रेरितवती। अन्ते च नैनीताल-जनपदसंयोजकः डॉ. नीरज जोशी महोदयः सर्वेषां धन्यवादज्ञापनं कृतवान्। कार्यक्रमस्य सफलसञ्चालनं नैनीताल-जनपदसम्पर्कप्रमुखः डॉ. हेमन्त जोशी महोदयेन कृतम्। कार्यक्रमेऽस्मिन् विद्यालयस्य प्रबन्धक-महोदयः श्रीमुकेश जोशी महोदयः, हल्द्वानी-महानगरसंयोजकः श्रीकैलाशचन्द्र सनवाल महोदयः विद्यालयस्य शिक्षक-शिक्षिकाः छात्रछात्राश्च उपस्थिताः आसन्। अस्य शिविरस्य शिक्षकः प्रान्तप्रचारप्रमुखः श्रीजगदीशचन्द्र जोशी तथा सहायकशिक्षिका लालकुआ-नगरसंयोजिका श्रीमती हिमानी जोशी स्तः।

॥ श्रीरामायणकथा ॥

उत्तरकाण्डम्!

(अष्टमः सर्गः) अभिषिक्तरावणस्य विवाहः, मेघनादस्य च जन्म।

तत्र हि दशग्रीवः अग्निं प्रज्वाल्य मन्दोदर्याः पाणिसंग्रहम् अकरोत्। हे राघव! रावणः यया शक्त्या लक्ष्मणं हतवान् ताम् अमोघाम् अद्भुतां शक्तिं दानवः मयः तदानीं तस्मै दशग्रीवाय अददात्। ततः सः दशग्रीवः पत्नीं मन्दोदरीं नीत्वा नगरीं गत्वा भ्रातृभ्यामपि भार्ये समुपाहरत्। वैरोचनस्य पुत्रीं वज्रज्वालां रावणः कुम्भकर्णस्य भार्यां समकल्पयत्। विभीषणः च महात्मनः गन्धर्वराजस्य शैलूषस्य पुत्रीं धर्मज्ञां सरमां भार्याम् अलभत। एवमेव ते कृतदाराः राक्षसाः सर्वे नन्दने गन्धर्वाः इव स्वां स्वां भार्याम् उपादाय रमन्ते स्म। ततः मन्दोदरी पुत्रं मेघनादम् अजनयत्। सः एव एषः इन्द्रजित् नाम युष्माभिः अभिधीयते। जातमात्रेण हि रुदता तेन रावणपुत्रेण जलधरोपमः सुमहान् नादः कृतः। हे राघव! तस्य नादेन सा लङ्का जडीकृता। तस्य पिता रावणः स्वयं तस्य नाम मेघनादः इति अकरोत्। सः मेघनादः रावणान्तःपुरे स्त्रीभिः रक्ष्यमाणः काष्ठैरिवानलः मातापित्रोः महार्घं जनयन् अवर्धत।

pradipnath997@gmail.com

धारावाहिकी गीताप्रश्नोत्तरी - ८

अर्जुनः- अस्मिन् युद्धे मरणं तु सहे अहम्, परं मद्द्वारा मारणं न कदापि सहे।

श्रीकृष्णः- नैव, अर्जुन! यः अविनाशिनं शरीरिणं (अर्थात् आत्मानं) शरीरवत् मरणशीलं मन्यते, एवं यश्च शरीरिणं मारयितारं मन्यते, तौ उभावपि न किमपि जानीतः। यतोहि अयं शरीरी (आत्मा) न कमपि हन्ति, न वा केनापि अयं हन्यते।

अर्जुनः- अयं शरीरी कथं वा मरणशीलं नैव भगवन्?

श्रीकृष्णः- अस्य शरीरिणः जन्म न कदापि जायते, न वा अस्य कदाचित् मृत्युः हि भवति। अयं सकृत् भूत्वा, पुनः भविता इत्यपि न। अयन्तु जन्ममरणरहितः, सदैव विद्यमानः, शाश्वतः, एवञ्च अनादिः वर्तते। अन्यत्किं, शरीरे हन्यमाने सत्यपि अयं न हन्यते कदापि।

अर्जुनः- अनेन ज्ञानेन किं स्यात्?

श्रीकृष्णः- हे भ्रातः! यः मनुष्यः एनं शरीरिणम् अविनाशिनं, नित्यं, जन्ममृत्युरहितम्, अव्ययं च जानाति, सः कथं वा कं नु हन्ति, घातयति वा!

अर्जुनः- तर्हि कः म्रियते प्रभो?

श्रीकृष्णः- शरीरं हि म्रियते इति सदृढं विद्धि। यथा जीर्णवस्त्रं परित्यज्य मनुष्यः नववस्त्रं परिधारयति, तथैव अयं शरीरी जीर्णं शरीरं परित्यज्य अन्यत् नवशरीरं प्रति गच्छति।

अर्जुनः- नवशरीरं प्राप्य अस्मिन् शरीरीणि कोऽपि विकारः आगच्छेत् किं भगवन्?

श्रीकृष्णः- अस्मिन् कोऽपि विकारः कदापि नायाति। यतोहि एनं शरीरिणं शस्त्राणि छेत्तुं न शक्नुयुः, एनम् अग्निरपि न दहति, एनं जलमपि न क्लेदयति, न वा वायुः हि एनं शोषयति।

अर्जुनः- अस्य छेदनादिकं कथं न सम्भवति?

श्रीकृष्णः- अर्जुन! अयं शरीरी स्वयम् अच्छेद्यः, अदाह्यः, अक्लेद्यः, अशोच्यः च वर्तते। अयं नित्यः, व्यापकः, निश्चलः, सनातनः च वर्तते। अयं न इन्द्रियाणां विषयोऽपि, न वा अन्तःकरणस्य हि विषयोऽपि। न वा कदाचित् अस्मिन् कोऽपि विकारः हि जायते। तस्मात् एनं शरीरिणम् एवं ज्ञात्वा त्वं शोचितुं नार्हसि, अर्जुन!

अर्जुनः- शरीरविषयः अशोचनीयः इति तु सत्यमेव, परन्तु शरीरविषये तु शोकः आयाति एव नु, अतः किं वा करवाणि?

श्रीकृष्णः- नहि अर्जुन! शरीरविषये अपि शोकः करणीयः नास्ति, यतोहि सर्वे प्राणिनः जन्मतः पूर्वम् अव्यक्ताः आसन्, मरणानन्तरम् अपि अप्रकटाः हि भविष्यन्ति, केवलं मध्ये इमे देहाः प्रकटाः दृश्यन्ते। अस्मिन् विषये कस्य कः विलापः, का वा परिदेवना? इति।

(गीता - २/१९-२८) (अनुवर्तिष्यते)-नारदः

हरिद्रासंस्कारः अतिशयः वा

(हिमसंस्कृतवार्ता प्रवीणकुमारः सिरमौरः)

धनिकानां कारणात् निर्धनाः दुःखं प्राप्नुवन्ति। अधुना ग्राम्यपरिवेशेषु भवति विवाहेषु नूतनः संस्कारः उद्भूतः, सः हल्दीसंस्कारः। हल्दी-समारोहे सहस्ररूप्यकाणां व्ययेन विशेष-अलंकारः क्रियते, तस्मिन् दिने वर-वधूः वा विशेष-पीत-वस्त्रं धारयतः। २०२० वर्षात् पूर्वं ग्राम्यक्षेत्रेषु कुत्रापि अस्य हल्दीसंस्कारस्य प्रचलनं न दृश्यते स्म, परन्तु विगतद्वय-त्रयवर्षेषु ग्राम्यक्षेत्रेषु अस्य प्रथा अतीव तीव्रगत्या वर्धिता अस्ति।

पूर्वं हल्दीसंस्कारस्य पृष्ठतः कोऽपि आडम्बरः नासीत्, अपितु तस्य पृष्ठतः तर्कः आसीत्। पूर्वं ग्राम्यक्षेत्रेषु अद्यत्वे इव सौन्दर्यप्रसाधनानि नासन्। अतः हल्दीपिष्टेन मर्दयित्वा वरवधूमुखस्य शरीरस्य च मृतत्वक्, केशान् च निष्कासयितुं, मुखं मृदुं चञ्चलं कर्तुं च हल्दी, चन्दन, पिष्टं, क्षीरं च निर्मितं पिष्टं प्रयुज्यते स्म। येन वरवधूः सुन्दराः दृश्यन्ते। अस्य कार्यस्य दायित्वं कुटुम्बस्य महिलाणां आसीत्। परन्तु अद्यत्वे हल्दीसंस्कारः परिवर्तितः, आडम्बरयुक्तः च अभवत्। यस्मिन् सहस्ररूप्यकाणां व्ययेन अलङ्कारः क्रियते। सर्वे महत् पीतानि वस्त्राणि धारयन्ति। वरः वधूगृहं गत्वा सम्पूर्णं वातावरणं आयोजनं च पीताम्बरी कर्तुं सर्वप्रयत्नाः क्रियन्ते। एतत् पीतं नाटकं गृहस्य प्रमुखस्य ललाटे तनावरेखाम् आकर्षयति। पुरा काले वरवधूः कुत्वा-छतयोः अधः सुखेन स्वजीवनस्य आरम्भं दृढाभिप्रायैः विना किमपि आडम्बरं कुर्वन्ति स्म। परन्तु अद्यत्वे दृढाभिप्रायाः न्यूनाः, आडम्बराः, कृत्रिमता च अधिकाः सन्ति।

अधुना दृश्यते यत् ग्राम्यक्षेत्रेषु आर्थिकदृष्ट्या असमर्थकुटुम्बानां बालकाः अपि अस्मिन् नगरीयकृत्रिमतायां प्रवृत्ताः भूत्वा परिवारे अतिरिक्तम् आर्थिकभारं योजयन्ति। यतः तेषां उदारनेतृभ्यः, एकपार्श्वकेशच्छेदकमित्रेभ्यः वा सिगरेट्ल् धूमपानं कुर्वतां दीर्घकेशमित्रेभ्यः वा स्वबलं दर्शयितव्यम् इन्स्टाग्राम, फेसबुक इत्यादीनां कृते रीलं कर्तुम् इच्छति। पुत्रस्य

कृते रीलनिर्माणप्रक्रियायां पितुः ऋणं परिशोधयित्वा एव रेलयानं निर्मायते। ग्राम्यक्षेत्रेषु एतादृशेषु गृहेषु अपव्ययव्ययेषु जलवत् धनस्य अपव्ययः भवति येषां मातापितरौ परिश्रमं कृत्वा प्रत्येकं धनम् अर्जयित्वा गृहस्य संरचनां निर्मितवन्तः। परन्तु एते बालकाः बालिकाः च, अवगत्य, स्वमातापितृणां धनस्य व्ययम् कुर्वन्ति। ते पितुः अधिकारविरुद्धं गच्छन्ति अनावश्यकं व्ययञ्च कुर्वन्ति।

येषां कुटुम्बानां आर्थिकदशा सुष्ठु नास्ति तेषां बालकाः मातापितरौ आग्रहं कृत्वा अनावश्यकं व्ययम् न कुर्वन्तु। अधुना बहुषु स्थानेषु अपि दृश्यते यत् बालकाः (विवाहिताः) मातापितरौ वदन्ति यत् भवन्तः किमपि न जानन्ति, भवन्तः न अवगच्छन्ति, भवतः चिन्तनं तदेव पुरातनं निरक्षरम् एव तिष्ठति, भवतः मातापितरौ एतत् वदन्ति यत् भवन्तः असंस्कृताः सन्ति इति उच्यते। यदा यदा एतत् शृणोमि तदा तदा अहं चिन्तयितुं बाध्यः अस्मि, मम पादाः अस्थिराः भवन्ति यत् मम यौवनं, अनुजभ्रातृभगिन्यः च कस्मिन् दिशि गच्छन् सन्ति इति विषये अहं बहु चिन्तितः अस्मि। एतादृशानां अपव्ययसंस्कारस्य निवारणस्य वार्ताम् पठित्वा आनन्दः भवति, परन्तु जनाः स्वगृहे, परिवारे, समाजे, ग्रामे एतादृशेषु कार्यक्रमेषु भागं गृहीत्वा, स्वस्य फोटो क्लिक् कृत्वा, स्थितिं पोस्ट् करणं च आनन्दं लभन्ते।

जयतु मम भारतम् गीतम्

नित्यत्रौमि भूमिं, मम भारतमातरम्।
यस्मिन् वसन्ति सर्वे, जयतु मम भारतम् ॥
गंगा वहति यत्र विमलतरंगा
तापविनाशिनी हरति मोहभंगान्।
पूजिता सदैव, मातृवदहो
जयति जयति गंगा तामहं नौम्यहो ॥
भाषन्ते भाषकाः, शुद्धं सुबोधं
सरलं सरसं च प्रियं संस्कृतं स्वम्।
पूजितं सदैव, देवभाषावदहो
जयति स्वसंस्कृतमाता तामहं नौम्यहो ॥
अहर्निशं यत्र, भवन्ति यज्ञाः
कुर्वन्ति बालकाः सज्जनाः रसज्ञाः।
अस्ति तेषां कृते, अभिनन्दनं
जयन्ति भारतीयास्तानभितो नौम्यहम् ॥
नित्यत्रौमि भूमिं, मम भारतमातरम्।
यस्मिन् वदन्ति सर्वे, जयतु मम भारतम् ॥

ईशान तिवारी,
काशी हिन्दू विश्वविद्यालय ॥

भारतीय संस्कृतसंस्कृति हि पाश्चात्य विदुषां ज्ञानकोषः- डॉ.दिनेशकुमारः

चूडामणिसंस्कृतसंस्थानम्, विश्वस्थली, जम्मू कश्मीर इत्यत्र राष्ट्रीयस्वयंसेवकसंघस्य ग्रामविकासगतिविधिविभागस्य अखिल भारतीयसंगठनमन्त्रीणः श्रीमान् डॉ.दिनेशकुमारमहोदयाः एकदिवसीयप्रवासे आगत्य वटुकैः साकं स्वकीय जीवनानुभवं प्रस्तावितवन्तः। अस्मिन्नवसरे महोदयानां सार्द्धं जम्मू कश्मीर, पंजाब तथा हिमाचलप्रदेशस्य प्रान्तप्रचारकः देवेन्द्रमहोदयाः, विश्वस्थलीनगरप्रचारकः अजित सिंह महोदयाः, लखनपुर केन्द्रीयविद्यालयस्य आचार्याः जनार्दनमहोदयाः अपि समागत्य सभायां समुपस्थितान् विद्यार्थिन् भारतीय संस्कृति परंपरायारुपरी ज्ञानं दत्तवन्तः। दिनेशमहोदयाः

बटुकैः सह किञ्चित्कालं व्ययीकृत्य स्वीय विद्यार्थी जीवनं स्मृत्वा भावविह्वलं अवभवन्। भारतराष्ट्रस्य स्वाधिनतायै चूडामणिपाठकमहोदयानां संघर्षमयजीवनं, उत्तमचन्द्रपाठकमहोदयानां संस्कृतसंस्कृतेः सुरक्षायै समर्पित जीवनविषये समवोधयन्। भारतीय संस्कृतसंस्कृति हि पाश्चात्य विदुषां ज्ञानकोषः। अतः भारतः विश्वगुरुपदवीं पुनः आरोहणं करिष्यति इति स्वीय वक्तव्ये उक्त्वा सर्वान् विद्यार्थिगणान् राष्ट्राय, संस्कृतसंस्कृत्यै आत्मनः कर्तव्य विषये जागरितं कृतवन्तः। सभायाः प्रारम्भे गुरुकुलस्य प्राचार्यप्रवराः डॉ.सौम्य रञ्जन महापात्र महोदयाः समागतानां अतिथिनां संक्षिप्त परिचयं दत्त्वा उत्तरीयादिद्वारा पूज्यपूजापरंपरां समाचरितवन्तः। अस्मिन् कार्यक्रमे चूडामणिसंस्कृतसंस्थानस्य सर्वेऽपि आचार्याः, कर्मचारीणः समुपस्थिताः आसन्।